

ста або керівника фірми без економічного ризику. Залишається лише дивуватися, як деякі наші вузи умудряються готувати спеціалістів із страхової справи, біржової діяльності тощо без вивчення теорії економічного ризику.

Тому наполегливо пропонуємо розглянути це питання на конференції та запровадити дисципліну «Теорія економічного ризику» як обов'язкову для економічних та управлінських спеціальностей. У разі, якщо така дисципліна все ж таки не викладається окремим курсом, то вважати обов'язковим викладання елементів теорії економічного ризику в курсі мікроекономіки.

4. На наш погляд, затверджена типова програма має містити обов'язковий детальний перелік питань, причому загальний їх обсяг за кількістю навчальних годин становитиме приблизно 60—70 % загального обсягу годин, що відводяться на реалізацію програми. Це необхідно для того, щоб вузи на свій розсуд, враховуючи специфіку, могли доповнювати програму додатковими питаннями або розширювати розгляд обов'язкових питань.

5. Типова програма має бути структурована: для економічних та неекономічних спеціальностей, а з кожного цього напрямку — для бакалаврів, спеціалістів, магістрів. Тобто фактично має існувати 6 варіантів програми.

6. Якщо розглядати підготовку студентів з економічних спеціальностей на рівні спеціаліста, то, на нашу думку, 108 год. (2 кредити), передбачені нормативами Міносвіти на вивчення «Мікроекономіки», явно недостатньо. Варто відвести на це 162 год. (3 кредити), оскільки вивчення мікроекономіки закладає підвалини для вивчення багатьох професійно-орієнтованих дисциплін.

*Вербінський М. М.,
канд. екон. наук, доцент (ТАНГ)*

МАКРОЕКОНОМІКА: ДОСВІД ВИКЛАДАННЯ ТА СТРУКТУРА КURСУ

Курс «Макроекономіка» в навчальні плани підготовки спеціалістів у Тернопільській академії народного господарства був включений у 1992/1993 н.р. З метою підвищення кваліфікації викладачів у 1993 і 1995 рр. проводилися міжнародні семінари з вивчення макроекономічної теорії. Вклад курсу базувався на посібнику І. Геблера (ФРН) «Макроекономіка», який використовується в ТАНГ як базовий.

Програмою курсу передбачено вивчення таких тем:

1. Предмет і завдання курсу.
2. Народне господарство як об'єкт макроекономіки.
3. Макроекономічні параметри.

4. Система основних моделей макроекономіки.
5. Макроекономічна характеристика ринків.
6. Економічне зростання.
7. Зайнятість та інфляція.
8. Сучасні моделі державного регулювання економіки.

Відхід від Типової програми курсу, розробленої в КДЕУ, зумовлений тим, що вона містить багато тем і розділів, які ввійшли до програми таких дисциплін, як «Політекономія» (теми 3, 5; частково 2,12) та «Державне регулювання економіки» (тема 7, частково теми 6—11). Крім того, суттєвим недоліком Типової програми є відсутність питань, які характеризували б механізми функціонування таких ресурсних ринків, як ринок товарів, заощаджень та інвестицій, а також їх моделі (класичні, кейнсіанські, неокласичні та неокейнсіанські).

Включення до програми розділів «Макроекономічна характеристика ринків» та «Макроекономічні виробничі функції» дає змогу охарактеризувати механізм створення національного продукту, формування пропозиції товарів та вплив на її величину кількості використуваних виробничих ресурсів. Останнє залежить від величини пропозиції цих ресурсів, на що, у свою чергу, впливає те, яка модель цих ринків діє в кожний конкретний період часу в даній економічній системі. Це також визначає темпи економічного зростання, рівні реальної зайнятості та цін. Саме тому без розуміння студентами цих питань неможливо розпочати вивчення таких основних макроекономічних проблем, як економічне зростання, безробіття та інфляція, що і є предметом курсу «Макроекономіка».

Аналогічно перед темою «Макроекономічна характеристика ринків», або в її складі, мають вивчатися такі основні категорії, як сукупні пропозиція та попит, споживання, заощадження, інвестиції та основні показники, що їх характеризують.

Істотного розширення в Типовій програмі потребує тема «Макроекономічна нестабільність» (вивчення механізмів виникнення інфляції, зумовленої інфляційними очікуваннями та складом виробництва, економічних стратегій її подолання) та тема «Економічне зростання» (вивчення моделей акселератора та мультиплікаторів — споживчого, інвестиційного, зовнішньоторгового, державних витрат, податкового, а також моделей економічного зростання Н. Кальдора, циклів економічного зростання Дж. Гікса тощо).

Завершальна тема курсу «Сучасні макроекономічні моделі державного регулювання економіки» забезпечує перехід до вивчення курсу «Державне регулювання економіки».

Важливим для вивчення курсу є методичне забезпечення проведення семінарських і практичних занять. Тому викладачами кафедри прогнозування і державного регулювання економіки (саме за цією кафедрою закріплено читання курсу «Макроекономіка» в ТАНГ)

підготовлено плани семінарських і практичних занять, методичні вказівки та індивідуальні завдання, збірник завдань та практикум з дослідження макроекономічних моделей за допомогою ППП СУПЕРКАЛК-4.

З метою підвищення якості викладання курсу «Макроекономіка» у вищих навчальних закладах України, науково-методична конференція має прийняти рекомендації щодо:

1. Структури курсу. Вважаємо за необхідне поділ курсу на три складових: а) макроекономічна теорія (для підготовки спеціалістів 2-го рівня «бакалавр»); б) макроекономічний аналіз (для підготовки спеціалістів 3-го рівня «спеціаліст»); в) макроекономічне моделювання (для підготовки спеціалістів 4-го рівня «магістр»).

2. Видів контролю. Враховуючи те, що «Макроекономіка» є фундаментальною дисципліною — замість заліку слід впровадити складання іспиту.

3. Використання умовних позначень. Зважаючи на те, що у вищих навчальних закладах України використовується багато перекладної літератури з англomовних видань, вважаємо за доцільне використання таких позначень, як і в цих джерелах.

4. Сформуванню авторський колектив для видання підручника та підготовки збірників завдань і тестів.

*Сарай М. І.,
доцент (ТАНГ),
Ковальчук В. М.,
доцент (ТАНГ)*

ДО ПИТАННЯ ПРО ПРОЕКТ ПРОГРАМ КУРСУ ІСТОРІЇ ЕКОНОМІЧНИХ УЧЕНЬ

Проект програми, що представлений на обговорення конференції, в основному відповідає сучасним вимогам курсу історії економічних учень. Однак, на наш погляд, деякі теми потребують певного коригування щодо наповнення їх змістом та розташування в структурі курсу.

Зокрема першу тему «Предмет курсу» варто доповнити атрибутами, які властиві будь-якій вступній темі нового навчального предмета. Її доцільно подати в такій редакції: «Предмет історії економічних учень, його функції. Принципи історичності та системного аналізу. Комулятивний підхід до вивчення історії економічних учень. Критерії періодизації історії розвитку економічної думки.